

ուրիշ ամենօգտակար գործի մ'անհրա-
ժեշտ պէտքեր. այն է մեր հասարակային
իրաւունքը խորհրդարանական և սահ-
մանադրական գրութեան մը կապել:
Ասոր համար էր որ Մեր գահակալու-
թեան առթիւ հրատարակած առաջին
խաթմին մէջ խորհրդարանի մը հաս-
տատութեան ստիպողականութիւնը
յայտնեցինք:

« Կայսրութեան ամենէն մեծ աստի-
ճանաւորներէ, իւլէմաներէ և պաշտօ-
նատարներէ կազմուել յատուկ յանձնա-
ժողով մը խնամով պատրաստեց Սահ-
մանադրութեան հիմունքն, որ յետոյ
քննուելով ընդունուեցաւ մեր նախա-
բարաց խորհրդէն:

« Այս հիմնական օրէնքը կը նուիրա-
գործէ վեհապետին արտօնութիւնները,
Օսմանցւոց ազատութիւնն և քաղաքա-
յին ու քաղաքական հաւասարութիւնն
օրինաց առջև, նախարարաց և պաշտօ-
նատարաց իրաւասութիւնքն ու պա-
տասխանատուութիւնը, ազգային խոր-
հրդարանին հսկողութեան իրաւուն-
քը, դատական առենին կատարեալ
անկախութիւնը, Պիւճէղին իրական հա-
ւասարակշռութիւնը, վերջապէս դա-
ւառաց մէջ վարչական տարակեդրո-
նացումը, առանց կեդրոնական կառա-
վարութեան վճռական գործողութիւնն
ու իշխանութիւնը տկարացնելու:

« Այս ամեն սկզբունքները Շէրիի
տրամադրութեանց համաձայն ըլլալէ
կատ, համաձայն են նաև մեր ընդու-
նակութեանց և բաղձանաց, ինչպէս
նաև ամենուն բարորութիւնն ու եր-
ջանկութիւնն ապահովելու վսեմ խոր-
հրդին, որ մեր գերագոյն փափաքն է:

« Զիս Աստուծոյ շնորհաց և Մարգա-
րէին օժանդակութեան յանձնելով սոյն
Սահմանադրութիւնը կայսերական հա-
ւանութեամբ վաւերացնելէ ետեւ ձեռ-
ձեռքը կ'աւանդեմ, որպէս զի Աստուծոյ
օգնութեամբ անմիջապէս գործադրուի
մեր կայսրութեան ամեն երկկրներուն
մէջ:

« Հետեաբար իմ հաստատուն կամքս
է որ հրատարակէք զայս և ասոր տրա-
մադրութիւններն այս օրէն սկսեալ
գործադրել տալ:

« Նմանապէս սոյն Սահմանադրու-
թեան մէջ յիշուած օրէնքներն ու կա-
նոններն անմիջապէս խորհելու և խրմ-
բագրել տալու համար ամենաբարձր և
ամենազգու միջոցներ պարտիք ձեռք
առնուլ:

« Բարձրեալն Աստուած կայսրու-
թեան և ազգին փրկութեանն աշխա-
տողներուն ջանիցն յաջողութիւն պար-
գեւէ »:

Տուեալ յօթներորդ աւուր Զիլհիճ-
ճէի 1293:

ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ ՄԵԾ ԵՊԱՐԲՈՒՆ

Արտասանեալ 'ի հանդիսի հրատարակութեան

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

« Մեր Օգոստոսիառ տէրը Սուլթան
Ապտիւլ-Համիտ Խան, սոյն Սահմանա-
դրութեամբ նոր իրաւունքներ կը շնորհէ
իւր ամեն հպատակաց. իրաւունքներ,
որք իբրեւ պայծառափալ լահ սիւսի

լուսաւորեն կանոնք յառաջագիմութիւն
ու քաղաքակրթութեան ճամբուն մէջ:
Այս լահն է որ տգիտութեան խաւարէն
լուսոյ շաւիղն առաջնորդեց եւրոպիոյ
ազգերն, որոց ազատ օրէնքները փրկի-

արար օրինակ մ'ընծայեցին համայն տիեզերաց, և մարդկային իրաւունքները ճանշնալ սովորեցուցին մարդոց:

« Սոյն Սահմանադրութիւնը, զոր մեր շնորհաւայլ վեհապետն հաճեցաւ շնորհել մեզ, վսեմ գործ մ'է, որով վեհ. Սուլդանը կայսրութեան մեծ բարեկարգել և իւր ազգին վերանորոգիչ պիտի ըլլայ: Տեսական բարօրութեան նոր դարագլուխ մը պիտի բանայ համօրէն Օսմանեան հպատակաց համար, որը մի և

նոյն վեհապետին պաշտպանութեան ներքե կ'ապրին, և այսօր մեծ միութեամբ և լաւագոյն համաձայնութեամբ ազատութեան իսկական իրաւունքները կ'ընդունին:

« Ուրեմն մեր հայրենակցաց պարտքն է փոխադարձաբար խնդակցել, որ այսպիսի լուսաւորեալ վեհապետի մ'ամենախիբլի հպատակներն ըլլալու պատիւն ունին »:

ՇՈՒՎԱԼՈՎ ԿՈՄՍՆ ԵՒ ԻԳՆԱՏԻՎ ԶՕՐԱՎԱՐՆ

Կորյաքով իշխանն հիմա եօթանասունը ութ տարեկան է, և թէպէտ յայտնի չէ թէ ո՞վ պիտի յաջորդէ իւրեն տեղը, սակայն քաղաքագէտք սկըսեք են մտածել անոր ժառանգութեանը վրայ: Արդեօք որո՞ւ պիտի վիճակի իշխանութեան և փառաց այն մեծաշուք և նախանձելի ժառանգութիւնն, զոր Կորյաքով իշխանն սակէ քսան տարի առաջ ընդունեցաւ Նեսէլլոտ կոմսին ձեռքէն: Առ ժամս բան մը որոշ չի գիտցուիր. բայց թէ և մերձաւորագոյն ժառանգ մը չըլլայ ուլ, սակայն այս ստոյգ է որ հետամուտ եղողներ կան: Ասոնց մէջ առաջին կարգի են Շուվալով կոմսն ու Իգնատիէվ զօրավարը. կան ուրիշներ ալ որ ասոնց հաւասար կամ աւելի հաւանականութիւն ունին այն բարձին հասնելու. բայց այս երկու քաղաքագէտք վերջի տարիներուս մէջ Ռուսիոյ աշխարհափարութեան նկատմամբ այնպէս լաւ շարժեցան և գործեցին, որ ամենուն մտադրութիւնն իրենց դրաւեցին:

Շուվալով կոմսն դեռ ևս յիմանաւայ չկայ, և Ռուսիոյ մեծամեծ անուաններէն

մէկուն ժառանգն է: Շուվալով կոմսին ազգատոհմը մասնաւոր կերպով անցեալ դարուն մէջ նշանաւոր եղած է: Անոնցմէ մէկն՝ Աղեքսանդր Շուվալով՝ եղիսարեթ կայսրուհւոյն ժամանակ գաղտնի դիւանատան գլուխ եղաւ. ուրիշ մ'ալ իւրան Շուվալով, նոյն կայսրուհւոյն մտերիմն եղաւ, և կատարիւնէ Բ կայսրուհւոյն ժամանակ՝ այցելութեան գնաց վոյդէօի 'ի Ֆէռնէյ, և ճոխ պարգևներ ընծայ տարաւ կայսրուհւոյն կողմանէ. նաև Մոսկուայի Համալսարանին և Գեղեցիկ արուեստից ճեմարանին հիմնադիրն ինքն եղաւ: Գարձեալ դիւանաւարպէս ինքն եղած է Գաղղիոյ զրապանութիւնը Ռուսիոյ մէջ սիրելի ընդուն, երբ գերմանական ազդեցութիւնը կը տկարանար: Ի վան՝ Շուվալովի երկրորդ ցեղէն կը սերէր, և մինչդեռ արդի կոմսն Պետրոս Շուվալով՝ անդրանիկ ցեղէն կը սերի: Ասոր հայրն՝ արքունեաց մեծ հազարապետ էր, որով և Պետրոս կոմսն ալ իր պատանեկութենէն սկսեալ կայսերական ընտանեաց մէջ մեծցած էր: Այս ամսն առաւելութեանց հետ, ունի նաև վայելչութիւն դիմաց, ընտիր կենցաղավարութիւն և յամենայնի կատարեալ ազնուականութիւն: Իր ամուս-